

Праці Наукового товариства ім. Шевченка. Медичні науки 2024, 2 (76). <https://doi.org/10.25040/ntsh>

www.mspsss.org.ua

DOI: 10.25040/ntsh2024.02.23

Адреса для листування:

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, вул. Пекарська 69, 79010, Львів, Україна.

Е-мейл:

pidvalna_uliana@meduniv.lviv.ua

Надійшла до редакції: 30.10.2024

Прийнята до друку: 15.11.2024

Опублікована: 27.12.2024

ORCID IDs

Уляна Підвальна:

<https://orcid.org/0000-0001-7360-8111>

Лео Шаукал:

<https://orcid.org/0000-0002-0598-6046>

Софія Бауер:

<https://orcid.org/0000-0003-4454-2330>

Ришард Гріглевський:

<https://orcid.org/0000-0002-1171-7846>

Вольфганг Й. Венінгер:

<https://orcid.org/0000-0003-0575-0073>

Леся Матешук-Вацеба:

<https://orcid.org/0000-0002-3466-5276>

Конфлікт інтересів: автори засвідчують відсутність конфлікту інтересів.

Особистий внесок авторів:

Концепція: Уляна Підвальна, Леся Матешук-Вацеба;

Написання статті: Уляна Підвальна, Лео Шаукал, Софія Бауер, Леся Матешук-Вацеба, Ришард В. Гріглевський;

Редагування та затвердження остаточної версії статті: Уляна Підвальна, Лео Шаукал, Софія Бауер, Ришард В. Гріглевський, Вольфганг Й. Венінгер, Леся Матешук-Вацеба.

Дозвіл комісії з питань біоетики: для цієї статті не потрібне схвалення комісії з питань біоетики.

Фінансування: проект фінансується українсько-австрійським науково-дослідним проектом впродовж 2023 – 2025 рр. (МОН України та Австрійське агентство з питань освіти та інтернаціоналізації (OeAD)), договір М/35-2024 (Проект «Генрик Кадий та анатомічні факультети університетів Відня, Кракова, Праги та Львова – приклад у спільних європейських наукових мережах», реєстраційний номер 0124U004357).

© Всі автори, 2024

Актуальна стаття

АНАТОМІЧНІ КАФЕДРИ УНІВЕРСИТЕТІВ ВІДНЯ, КРАКОВА ТА ЛЬВОВА – СПІЛЬНІ ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ

Уляна Підвальна¹, Лео Шаукал², Софія Бауер³, Ришард В. Гріглевський⁴, Вольфганг Й. Венінгер², Леся Матешук-Вацеба¹

¹ Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, Львів, Україна

² Віденський медичний університет, Відень, Австрія

³ Віденський університет, Відень, Австрія

⁴ Ягеллонський університет, Краків, Польща

Ключові слова: Україна; Польща; Австрія; ювілеї та особливі події; Австро-Угорська імперія; університети; медичний факультет; Європа; Львів; Генрик Кадий; Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького; медичний університет у Львові; XIX століття.

У 2024-му виповнилося 240 років від початку академічного викладання медицини у Львові (Україна), розпочате із заснування тут австрійським імператором Йосифом II Йосифинського університету у 1784 році. Окрім того, 2024-й знаменний і 130-річчям відновлення медичного факультету Львівського університету (1894). Саме Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького є спадкоємцем викладання медицини та традицій Йосифинського університету [1].

Зведення нового Морфологічного корпусу (Анатомо-фізіологічний інститут) на вулиці Пекарській стало опорною складовою впродовж та після відновлення медичного факультету Львівського університету, а також центром, навколо якого створювалися та розвивалися наступні кафедри (рис. 1). Окрім суттєвих змін в архітектурі, відновлення медичного факультету стало підґрунтям для розвитку міжуніверситетського співробітництва із Віднем та Краковом, що на той час, як і Львів, належали до складу Австро-Угорської імперії. Тепер ці три міста розташовані в різних країнах – Австрії, Польщі та Україні, зберігаючи тяглість до міжнародної співпраці.

Процес відновлення медичного факультету у Львівському університеті пов'язаний з професором Генриком Кадием (1851 – 1912), випускником гімназії Франца-Йосифа у Львові, Ягеллонського університету в Кракові (1870 – 1871) та університету у Відні (1871 – 1875) [2]. Професор Кадий відомий як науковець і викладач університетів Кракова, Праги та Львова, де він зрештою став деканом, а згодом і ректором університету (1898 – 1899).

У 2023 році ми започаткували міжнародний проект між Австрією, Польщею та Україною, покликаний вивчити процес створення анатомічних мереж у межах Габсбурзької імперії і дослідити, як поширювалися анатомічні знання у цій царині на прикладі Генрика Кадия, чие академічне життя тісно пов'язане з медициною у Львові і не тільки.

У нашому проекті ми прагнемо сформулювати нове розуміння функціонування наукової мережі, особливо анатомічної, її впливу на дослідження, навчання, архітектурні задуми та медичну систему в сучасних Україні, Польщі та Австрії до того, як історичний зв'язок був втрачений із розпадом імперії Габсбургів (1918). Окрім того, ми маємо намір і надалі сприяти міжнародній співпраці у цій галузі між Львовом, Краковом та Віднем.

Попередні результати спільного міжнародного дослідження свідчать, що історія кафедри анатомії у Львові була частиною загальноєвропейської, а точніше – загальногабсбурзької історії наукових мереж і обміну знаннями. Зокрема, проведені нами дослідження свідчать, що, по-перше, академічна мобільність в Габсбурзькій імперії справді вплинула на відновлення медичного факультету Львівського університету [3].

Рисунок 1. Візуалізація кафедри нормальної анатомії Львівського національного медичного факультету імені Данила Галицького (Львів, Україна). Будівля, де зараз розміщена кафедра анатомії, зведена у 1893 році та офіційно відкрита у 1894 році. Цей неокласичний ансамбль на вулиці Пекарській є результатом співпраці цісарсько-королівського радника з будівництва Йозефа Браунзайса (1837 – 1915) та львівського архітектора Івана Левинського (1851 – 1919). Чорно-білі (скляні) негативи фотографій, що збереглися в архіві кафедри, датовані приблизно 1918 – 1939 роками. Приваблює також сучасний вигляд бібліотеки, музейних залів та фасад будівлі (порівняння вигляду початку ХХ століття і 2024 року)

По-друге, наші архівні дослідження, проведені у Львівському обласному державному архіві (ДАЛО), Центральному державному історичному архіві України у Львові (ЦДІАЛ), Австрійському державному архіві (ÖStA) та Національному архіві в Кракові (ANK) підтверджують гіпотезу довготривалих і тісних міжнародних контактів між Львовом та іншими європейськими містами, зокрема, Лейпцигом, Краковом, Віднем та Прагою.

А по-третє, європейські академічні мережі того часу формували університетське життя, враховуючи одночасно аспекти навчання, досліджень, публікацій, соціальних зв'язків, організації інституцій і навіть архітектурного дизайну. Історичний аналіз будівельних планів, архівних джерел, музейних об'єктів, сучасних гравюр, фотографій та інших візуальних джерел з Відня, Кракова та Львова potwierджує схожість або ідентичність багатьох архітектурних та організаційних складових, зокрема щодо викладання анатомії.

Цьогорічні ювілеї вкотре підкреслюють важливість міжнародного співробітництва у сфері медичної освіти та інновацій. Наш проєкт, базуючись на прикладі професора Генрика Кадія, увиразнює історичну вагу академічних мереж та їхню неоціненну роль у формуванні академічного простору. Досяжними є відновлення спільних традицій навчання медицині для розвитку майбутніх освітніх і наукових проєктів та зв'язків, що були історично втрачені між Львовом, Віднем та Краковом [4]. 240-річчя започаткування академічної медичної освіти та 130-річчя відновлення медичного факультету у Львові нагадують нам про необхідність продовжувати цю співпрацю для формування повноцінного та більш інтегрованого медичного простору в Україні та Європі.

Список літератури

1. Nadraga M, Zimenkovs'kyj B, Lucyk O, Kalynjuk T. Der Einfluss der Wiener Medizin auf die Entwicklung der Nationalen Medizinischen Danylo-Halyc'kyj-Universitat in Lemberg. [The influence of Viennese medicine on the development of the National Medical Danylo Halyc'kyj University in Lemberg (1784-1918)]. Strukturen und Netzwerk: Medizin und Wissenschaft in Wien 1848-1955. Vienna University Press. 425-448. 2018. <https://doi.org/10.14220/9783737009164.425>
2. Wincewicz A, Turek-Pietrzykowska M. Scientific and organizational achievements of Professor of Anatomy Henryk Kadyi - Rector Vigilantissimus Universitatis Leopoliensis. Rom J Morphol Embryol. 2017;58(4):1623-1629. PMID: 29556666.
3. Pidvalna U, Schaukal L, Bauer S, W. Gryglewski R, Gudyma Y, J. Weninger W, Mateshuk-Vatseba L. Henryk Kadyi and the formation of the medical faculty of the Lviv university (1894 - 1912) – a short introduction. Proc Shevchenko Sci Soc Med Sci. 2024;73(1). <https://doi.org/10.25040/ntsh2024.01.25>
4. Danylo Halytsky Lviv National Medical University (1784-2024): bibliographic index / Editors: Nadraga M, Vasilieva S, Kril O.; Danylo Halytsky Lviv National Medical University. Scientific library. – Lviv: Literature and Arts, 2024. – 284 [in Ukrainian].